

Justičná akadémia SR
27.9.2018

JUDr. Andrea Moravčíková, PhD.

ZMLUVA O DIELO

§ 263 ObZ

- Výpočet kogentných noriem
- Odsek 2 – kogencia ustanovení o podstatných častiach typových zmlúv
- Postavenie zmluvy v systéme dispozitívnych a kogentných noriem

Relevantnosť odstúpenia od zmluvy

- K právne relevantnému odstúpeniu od zmluvy z dôvodu, že bola uzavretá v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok môže dôjsť aj v žalobe doručenej druhej zmluvnej strane, ak z nej vyplýva, kto, voči komu, od ktorej zmluvy a z akého dôvodu odstúpuje. Púhe oznámenie právneho názoru v žalobe, že zmluva bola uzavretá v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, nie je odstúpením od zmluvy. (Rozsudok NS ČR zo dňa 31.01.2012, sp. zn.: 30 Cdo 1233/2011. In: Soudní rozhledy č. 4/2012)

- Predmet zmluvy
- Cena a jej zmeny
- Splatnosť ceny

Zmluva o dielo v OZ

§ 631 a nasl. OZ

- Zmluvou o dielo zaväzuje sa objednávateľovi ten, komu bolo dielo zadané (zhotoviteľ diela), že ho za dojednanú cenu vykoná **na svoje nebezpečenstvo**.
- Ak nie je dohodnuté inak, platí sa cena až po **skončení** diela. Ak sa však dielo vykonáva po častiach alebo ak vyžaduje vykonanie diela značné náklady, je ten, komu bolo zadané, oprávnený požadovať už počas vykonávania diela od objednávateľa primerané **preddavky**.
- Cena nemusí byť určená (potom platí obvyklá).

§ 635 vs. § 636 OZ

- Ak sa cena dohodla podľa **rozpočtu**, **nesmie sa bez súhlasu objednávateľa zvýšiť**. Práce a náklady do rozpočtu **nezahrnuté** možno účtovať iba vtedy, ak ich schválil objednávateľ **písomne** alebo ak práce dodatočne **písomne** objednal.
- Ak cenu pri uzavretí zmluvy nemožno dojednať pevnou sumou, **musí sa určiť aspoň odhadom**. Ak zhotoviteľ dodatočne zistí, že bude treba cenu určenú odhadom podstatne **prekročiť**, je povinný na to objednávateľa bez meškania **písomne** upozorniť a oznámiť mu novou určenú cenu; inak nemá právo za zaplatenie rozdielu v cene.

§ 634

- Cena diela je splatná až po skončení diela.
- Na rozdiel od ObZ má zhotoviteľ **právo** na poskytnutie zálohy.

Vykonanie diela na nebezpečenstvo zhotoviteľa (§ 640 OZ; § 537 ObZ)

- *Essentialia negotii* z pohľadu odlišenia zmluvy o dielo od iných zmluvných typov, nie však pre účely charakteristiky zmluvného typu
- Zahŕňa aj riziko zvýšenia nákladov zhotoviteľa
- Nestotožňovať s nebezpečenstvom škody na veci (tu v ObZ osobitne § 540, 542)

Nebezpečenstvo škody na veciach OZ/ObZ

- § 542 **ObZ** – v zásade **zhotoviteľ**, okrem situácie, kedy sa vec zhotovuje u objednávateľa resp. na jeho pozemku
- Prechod nebezpečenstva - § **455 ObZ** a nasl. (§ 460 sa neaplikuje (tovar na ceste)) – možnosť dispozície s dielom
- Škoda na veci po prechode nebezpečenstva na objednávateľa nemá vplyv na jeho povinnosť zaplatiť cenu diela (okrem škody, ktorá vznikla v dôsledku porušenia povinnosti zhotoviteľa)

Nebezpečenstvo škody na veciach OZ/OBZ

- § 650 **OZ** – podľa doktríny prechod **prevzatím** veci resp. **najneskôr** uplynutím jedného mesiaca od uplynutia doby, kedy mala byť vec zhotovená resp. v prípade omeškania zhotoviteľa do mesiaca od momentu jej zhotovenia
- § 651 **OZ** – pri stavbe objednávateľ nesie len v prípade vyššej moci

Doba plnenia

- § 537 ods. 1 **ObZ** – v **primeranej dobe** s prihliadnutím na povahu diela
- § 632 v spojení s § 563 **OZ** – ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh **prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadala**.

Cena diela podľa OZ

- Zmluva pripúšťa dohodu s odkazom na cenový predpis a aj dohodu bez ceny
- Podstatným je, že je z vôle strán zjavné, že ide o vyhotovenia diela za odplatu
- **Ak je určená podľa rozpočtu, nie je možné ju zvýšiť bez súhlasu objednávateľa!**
- Vznik nákladov **nezhnutých** do rozpočtu musí odsúhlasíť objednávateľ **vždy písomne!**

Cena podľa rozpočtu

- Súhlas objednávateľa – zákon **neurčuje formu**, pokiaľ je však zmluva písomná, podľa ust. § 40 ods. 2 ObZ je potrebná písomná forma, hoci ide o jednostranný úkon (keďže sa ním mení obsah zmluvy).
- Odlišný názor NS ČR (33 Odo 513/2002) – písomná forma len pre položky do rozpočtu nezahrnuté; položky zahrnuté a ich zvýšenie stačí odsúhlasiť aj konkludentne (*tu zaplatením faktúry a tým uznaním oprávnenosti zvýšenej ceny*).

Cena určená odhadom

- R 3/1970 – pomer zvýšenia k odhadnutej cene o viac ako 10 – 20% pri uvážení povahy poskytovaného plnenia, okolností sťaženého odhadu ceny, pravdepodobnosť prekročenia ceny pri jej odhadovaní a pod.
- **Písomné** upozornenie je povinný zhotoviteľ objednávateľovi **písomne** doručiť len pri podstatnom prekročení odhadnutej ceny
- Ak je cena zvýšená do miery nižšej ako posudzovanej ako *podstatné prekročenie*, má zhotoviteľ na jej zaplatenie nárok bez potreby písomného upozornenia objednávateľa.

-
- Ak nastane potreba **podstatného zvýšenia** odhadnutej ceny, zhotoviteľ **písomne** upozorní objednávateľa a oznámi mu zároveň novú cenu a
 - A/ objednávateľ má právo odstúpiť a zaplatiť za dovedy vykonané práce podľa pôvodnej zmluvy
 - B/ ak objednávateľ neodstúpi **bez zbytočného odkladu**, má povinnosť platiť novú cenu

Vlastnícke právo k zhotovenej veci

- OZ nemá osobitnú právnu úpravu – všeobecne tak platí, že vec patrí **VŽDY** zhotoviteľovi do momentu odovzdania veci (neuplatní sa ust. § 135b OZ)

Možnosť odstúpenia od zmluvy

- ust. § 48 a 49; § 517 ods. 1 (omeškanie)
- § 635 ods. 3 – zmena cenového predpisu
- § 636 ods. 2 – prekročenie odhadnej ceny
- § 637 ods. 2 – nedostatky materiálu dodaného objednávateľom (rovnako § 638 - súčinnosť)
- § 642 ods. 2 – ak je predpoklad nedokončenia diela včas alebo riadne
- NIE PRI VADÁCH

Odstúpenie do zhotovenia diela bez dôvodu

- **§ 642 ods. 1 – kedykoľvek do zhotovenia diela**
- **Nepoužiteľné ust. § 517 ods. 1 – nejde o omeškanie!**
- OZ neurčuje, ktorým okamihom sa považuje dielo za dokončené
- Podporne použij § 633 ods. 1 – vykonané podľa zmluvy, riadne a včas

VADY

- Právne
- Faktické
 - Akosti a vyhotovenia
 - Množstva
 - Obalu a opatrení pri preprave
 - Dokladov potrebných na užívanie veci

Vadné plnenie

- Akosť - § 496 OZ – ak nie je dohodnuté, potom priemerná stredná akosť
- Všeobecná úprava v ust. § 499 – 510 OZ
- § 499 – vlastnosti vymienené resp. obvyklé; bez právnych väd
- § 501 (prenechanie veci ako stojí a leží) – **na zmluvu o dielo neaplikovateľné**

§ 504 OZ

- Nadobúdateľ môže uplatňovať nárok zo zodpovednosti za vady na súde len vtedy, ak oznámil vady bez zbytočného odkladu po tom, čo mal možnosť vec prezrieť.
- Nadobúdateľ môže vadu vytknúť najneskôr do **šiestich mesiacov**, pokiaľ zákon neustanovuje inak. Ak v tejto lehote nevytkne vadu, **právo zanikne**.

Práva zo zodpovednosti za vady (§ 507 OZ)

- Ak nemožno vadu odstrániť a ak nemožno pre ňu vec užívať dohodnutým spôsobom alebo riadne, je nadobúdateľ oprávnený domáhať sa **zrušenia** zmluvy.
- Inak sa môže nadobúdateľ domáhať buď primeranej **zľavy z ceny, výmeny, alebo opravy alebo doplnenia** toho, čo chýba.
- Osobitná úprava – zhotovenie vecí na zákazku a oprava vecí

§ 648 OZ

- **Odstrániteľná** vada - bezplatné odstránenie vady bez zbytočného odkladu.
- **Neodstrániteľná** alebo ktorá bráni tomu, aby sa vec mohla podľa objednávky riadne užívať ako vec bez vady = právo objednávateľa na zrušenie zmluvy.
- Pri odstrániteľných vadách, ak pre **opätovné** vyskytnutie sa vady po oprave alebo pre väčší počet väd nemôže vec riadne užívať = právo objednávateľa na zrušenie zmluvy.
- Ak ide o **neodstrániteľnú** vadu, ktorá však **nebráni** riadnemu užívaniu veci podľa objednávky, má objednávateľ právo na primeranú **zľavu**.

-Ustálená rozhodovacia prax NS SR

Zmluva o dielo v ObZ

Pevná cena

- Objednávateľ je povinný zaplatiť zhotoviteľovi za vykonané dielo cenu dohodnutú v zmluve alebo určenú spôsobom určeným v zmluve. Ak sa účastníci dohodli na pevnej cene, určenej konkrétnou sumou, je objednávateľ povinný takto dohodnutú cenu zaplatiť, pričom nie je dôvod znalecky skúmať či je takto dohodnutá cena v súlade s cenníkom.

(NS SR 1 MObd V 11/2008)

Odstránenie väd – zľava z ceny

- Z ustanovení Obchodného zákonníka, upravujúcich nároky z väd pri porušení zmluvy vyplýva, že ak objednávateľ uplatní včas vadu a nárok na odstránenie väd opravou v poskytnutej primeranej dodatočnej lehote a zhotoviteľ tieto vady neodstráni, resp. oznámi objednávateľovi, že ich neodstráni v tejto lehote, môže objednávateľ uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny. Podmienkou uplatnenia tohto nároku je: 1/ existencia väd, 2/ ich včasné uplatnenie, 3/ zodpovednosť zhotoviteľa za vady, 4/ neodstránenie väd zhotoviteľom v poskytnutej primeranej dodatočnej lehote. Za stanovených podmienok môže objednávateľ uplatniť nárok na zľavu z kúpnej ceny pri podstatnom i nepodstatnom porušení zmluvy. Obchodný zákonník striktné neupravuje spôsob, akým tak má objednávateľ urobiť. Musí tak však urobiť preukázateľným spôsobom. Môže tak urobiť aj spôsobom upraveným v § 439 ods. 2 ObZ.
- (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 23. 9. 2010, sp. zn. 1 Cdo 3/2009)

Vrátenie plnenia po odstúpení od zmluvy

- Ak bolo plnenie žalovaného (zhotoviteľa) poskytnuté vo výkonoch, pričom naturálna reštitúcia nie je možná, reálna náhrada má byť ekvivalentom hodnoty výkonu poskytnutého žalovaným, a teda tento ekvivalent by mal zodpovedať hodnote výkonov ocenených spôsobom dohodnutým v zmluve.
- *(Rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27.1.2015, sp. zn. 1 Obdo 5/2012)*

Predmet diela

- Projektová dokumentácia nevymedzuje predmet diela, ale možno ju považovať iba za pokyny objednávateľa pre zhotoviteľa pri uskutočňovaní diela. Neexistencia projektovej dokumentácie nespôsobuje neplatnosť zmluvy o dielo, ale predstavuje len prekážku pre zhotoviteľa so začatím uskutočňovania diela.
- *(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 27. júna 2017, sp. zn. 3Obdo/62/2016)*

Odstúpenie od zmluvy

- Zmluvná strana, ktorá chce prejavíť vôľu smerujúcu k zániku záväzku odstúpením, musí jednoznačne vymedziť dôvod, pre ktorý od zmluvy odstupuje, s vymedzením konkrétnej zmluvnej povinnosti, ktorá bola druhou stranou určitým konaním alebo nekonaním porušená. Iba tak nastanú predpokladané účinky odstúpenia od zmluvy v podobe zániku zmluvného záväzku. Ak nie je v odstúpení od zmluvy ako jednostrannom právnom úkone dostatočne vymedzený dôvod odstúpenia, nie je možné chýbajúci obsah odstúpenia ako právneho úkonu doplniť výkladovými pravidlami uvedenými v ustanoveniach § 266 ods. 1 až 3 Obchodného zákonníka.
- *(rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2016, sp. zn. 3Obdo 61/2016)*

Typ/Inominát

- I. Z charakteru inominátneho kontraktu podľa kogentného ustanovenia § 269 ods. 2 ObZ vyplýva, že pokiaľ zmluvné strany nenaplnia predpoklad na uzavretie tzv. typickej zmluvy, môže dôjsť k uzavretiu inominátnej zmluvy, pokiaľ budú splnené predpoklady zhody vôle, určitosť prejavu a jednoznačnej identifikácie predmetu zmluvy.
- II. Nemožno aplikovať na inominátny kontrakt ustanovenia o určitom zmluvnom type, pokiaľ zmluvné strany uzavreli zmluvu majúcu charakter zmesi rôznych zmluvných typov (nenaplnajúci však predpoklad uzavretia určitého typu v zmysle jeho kogentnej úpravy). Nemožno tak aplikovať právnu úpravu obsiahnutú pre zákonom formálne písomne podmienený kontrakt aj na ústnu zmluvu, ktorá by mala mať znaky takéhoto kontraktu. Pokiaľ zákonodarca podmieni vznik určitého zmluvného typu písomnou formou, je možné zákonnú úpravu takéhoto zmluvného typu aplikovať výlučne na platne uzavretý kontrakt, a to aj s dôrazom na jeho formu.
- *(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 19. októbra 2017, sp. zn. 1Obdo/61/2016)*

Dobré mravy v ObZ

- Posúdeniu, či je právny úkon v súlade s dobrými mravmi, nebráni skutočnosť, že právny úkon bol výsledkom zmluvnej voľnosti strán v rámci ich profesionálneho podnikania, prípadne rizika spojeného s týmto podnikaním. Súlad právnych úkonov s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka je potrebné skúmať pred aplikáciou § 265 Obchodného zákonníka. Dobré mravy pôsobia ako korektív aj v situáciách, keď zmluvu uzatvára osoba v strete záujmov, kedy sú práva a povinnosti účastníkov právneho vzťahu v zjavnej nerovnováhe.
- *(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2017, sp. zn. 2 Obo 17-18/2015)*